

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Poslanica ob prazniku dela

Lidija Jerkič, državna svetnica in predsednica Zveze svobodnih sindikatov Slovenije

Ljubljana, 29. april 2019

Državni praznik in dela prosti 1. maj praznujemo v spomin na krvave proteste leta 1886 v Chicagu, ko so delavci, organizirani v delavske organizacije, protestirali za osemurni delavnik, pravično plačilo in dostojno delo. Prvi maj je tekom desetletij postal praznik dela v večini držav, med državami, ki ga ne obeležujejo, pa še vedno ostajajo Združene države Amerike. Praznovanje prvega maja kot delavskega praznika sicer sega v leto 1890, ko so ga prvič praznovali v tudi takratnih slovenskih deželah. Praznovanja so se ohranila do danes, praznik pa je priložnost za spomin na neprestano trajajočo bitko za pravice delavk in delavcev, ki tudi danes niso samoumevne.

V dobrih 130 letih od dogodkov v Chicagu se je spremenilo marsikaj. A ne povsod po svetu in ne dovolj. **Tudi danes in tudi v Sloveniji se srečujemo z revščino, izkoriščanjem posameznikov, slabimi, človeka nevrednimi delovnimi pogoji, podcenjenemu delu in kako ironično, predolgim, neurejenim delovnim časom. Dejstvo, da je v Sloveniji boljše, kot v večini dežel po svetu, ni nobena tolažba. Kljub vsemu tehnološkemu napredku in globalizaciji ali prav zaradi njih, je kakovost življenja vse slabša, tempo dela vedno večji in odvisnost od denarja vedno bolj usodna.** Ni več časa za otroke in družino, življenje posameznika je podrejeno tempu, ki ga narekuje delo, tehnologija služi za nadzor nad posamezniki, vedno več je revnih, nemočnih in prepuščenih lastni usodi. Oblast ter blaginja pa sta v rokah vedno manjše peščice ljudi.

Zakaj torej sploh praznovati? Zaradi vsebine in sporočila praznika in dogodkov v Chicagu: samo skupaj, združeni in pogumni lahko kapitalu

iztrgamo tisto, česar nam sam ne bo dal: spoštovanje do nas in našega dela, ki se seveda kaže tudi skozi pogoje dela in plačilo. Sklanjanje hrbta in molk ne spremenita sveta na bolje. Vztrajati je treba, čeprav je težko. Dosledno je treba zahtevati, da se spoštuje posameznika in družbo in terjati, da se stvari spreminjajo na boljše. Boj za pravice delavcev ne bo nikoli končan. Pravice niso nikoli podarjene in nikoli zagotovljene. Vpogled v poročilo Varuha človekovih pravic ali Inšpektorata za delo ter vsakodnevna opozorila sindikatov pokažejo, kako zelo se razlikujeta zakonska ureditev in dejansko življenje. Res je, da je plačilo za delo zagotovljeno z zakonom in kolektivnimi pogodbami, a ne nujno tudi izplačano. Res je, da je treba poleg plače plačevati tudi prispevke, pa imamo kopico neplačanih. Res je, da delovni čas traja 40 ur na teden, pa delavci delajo tudi 70 in več. Res je, da je prepovedana trgovina z ljudmi, pa se to vseeno dogaja.

In ta sporočila praznika mu dajejo širši pomen. Ne le za delavske pravice, temveč za bolj solidarno in pravično družbo nasploh. Na pomen medsebojne pomoči, skrbi drug za drugega, za bolj prijazno, trajnostno naravnano in za bogatejšo družbo, za družbo priložnosti ne glede na gmotni položaj. In za družbo miru, brez vojn.

Vsem, ki tako čutijo, čestitamo 1. maj, praznik dela in želimo lepo praznovanje 2. maja!